

gaar R. over til en Omtale af Fagforeningsbevægelsens og Arbejdsgiverorganisationernes Udvikling, Struktur og Politik. Han omtaler, hvorledes Dannelsen af Fagforeninger ofte har været den direkte Aarsag til Dannelsen af Arbejdsgiverorganisationer indenfor samme Fag, og hvorledes Centraliseringen i Landsforeninger af disse sidste delvis maa ses som et direkte Resultat af Krigs- og Efterkrigstidens mange Statsindgreb og Sociallove. Selvom Arbejdsgiverorganisationernes Historie og Betydning væsentlig kun behandles i Relation til Fagforeningerne, saaledes at de mange Aftaler mellem Medlemmerne om f. Eks. fair Konkurrence, Prisaftaler o. s. v. ikke omtales, saa er det dog interessant ogsaa engang at faa Arbejdsgiverorganisationernes Betydning, Omfang og Udvikling belyst fra et økonomisk Synspunkt; medens man ofte ser Fagforeningernes Historie og Politik omtalt i Systemværker og Lærebøger, saa mangler man i høj Grad en Beskrivelse og Vurdering af Arbejdsgivernes Organisationer og disses Betydning for forskellige Spørgsmaal, som f. Eks. Industriens Trustrificering, der muligvis for en stor Del er foregaaet gennem disse.

De mange forskellige Forhandlings- og Forligsmetoder i Tilfælde af Arbejdstvistigheder, der ad Frivillighedens Vej har udviklet sig i de forskellige Industrier, gøres nu til Genstand for nærmere Omtale i Forbindelse med Statens Voldgifts- og Mæglingsinstitution og Regulering af Minimumslønssatser i forskellige Industrier. R. kommer dernæst ind paa en Omtale af de Metoder, der især de sidste Aar er bragt i Anvendelse for at opretholde et godt Forhold mellem Ledelsen og Arbejderen, saaledes Forhandlinger i Bedriftsraad, Oplæring af Arbejderne til Deltagelse i Ledelsen, saa de forstaar Foretagendets Økonomi og derfor ikke gør uigennemførlige Krav gældende, forskellige Velfærdsforanstaltninger og flere forskellige Former for Arbejdernes Deltagelse i Ledelsen. Selv om Udviklingen i denne Retning ikke er naaet langt endnu, saa tilskriver Forfatteren dog Arbejdernes permanente Deltagelse i Ledelsen en meget stor Betydning fremfor deres blotte lejlighedsvis Deltagelse. R. indrømmer, at man mange Steder har set daarlige Resultater, men gør samtidig opmærksom paa det interessante Forhold, at den stærke Depression 1930—31 var karakteriseret ved langt færre Arbejdskonflikter end det, der ellers plejer at karakterisere en Depression. R. tilskriver Udbredelsen af de nye Metoder deres store Andel i dette Forhold.

Interessant er ogsaa Omtalen af en i 1930 nedsat økonomisk raadgivende Institution, der er gjort permanent, og hvis Medlemmer væsentlig er uddannede Økonomer.

I Undersøgelsen er Opmærksomheden især rettet mod de nuværende Forhold; men Udviklingstendensen belyses dog ogsaa ved en Sammenligning med Forholdene før Krigen.

For enhver Fagforeningsleder og Arbejdsgiver maa Arbejdsbureauets nye Serie være af speciel Interesse.

Lauge R. Kallestrup.

Olof Jonasson: KAFFET OCH KAFFELANDERNA. (Kooperativa Förbundets Bokförlag, Stockholm 1932. 461 Sider).

Den indeholdsrige Bog om Kaffen, som Docent Olof Jonasson ved Handelshøjskolen i Stockholm har udsendt, slutter med en »sammanfattande tabell över skatt och tull på kaffe i skilda länder«, af hvilken det fremgaar, at

gaar R. over til en Omtale af Fagforeningsbevægelsens og Arbejdsgiverorganisationernes Udvikling, Struktur og Politik. Han omtaler, hvorledes Dannelsen af Fagforeninger ofte har været den direkte Aarsag til Dannelsen af Arbejdsgiverorganisationer indenfor samme Fag, og hvorledes Centraliseringen i Landsforeninger af disse sidste delvis maa ses som et direkte Resultat af Krigs- og Efterkrigstidens mange Statsindgreb og Sociallove. Selvom Arbejdsgiverorganisationernes Historie og Betydning væsentlig kun behandles i Relation til Fagforeningerne, saaledes at de mange Aftaler mellem Medlemmerne om f. Eks. fair Konkurrence, Prisaftaler o. s. v. ikke omtales, saa er det dog interessant ogsaa engang at faa Arbejdsgiverorganisationernes Betydning, Omfang og Udvikling belyst fra et økonomisk Synspunkt; medens man ofte ser Fagforeningernes Historie og Politik omtalt i Systemværker og Lærebøger, saa mangler man i høj Grad en Beskrivelse og Vurdering af Arbejdsgivernes Organisationer og disses Betydning for forskellige Spørgsmaal, som f. Eks. Industriens Trustrificering, der muligvis for en stor Del er foregaaet gennem disse.

De mange forskellige Forhandlings- og Forligsmetoder i Tilfælde af Arbejdstvistigheder, der ad Frivillighedens Vej har udviklet sig i de forskellige Industrier, gøres nu til Genstand for nærmere Omtale i Forbindelse med Statens Voldgifts- og Mæglingsinstitution og Regulering af Minimumslønssatser i forskellige Industrier. R. kommer dernæst ind paa en Omtale af de Metoder, der især de sidste Aar er bragt i Anvendelse for at opretholde et godt Forhold mellem Ledelsen og Arbejderen, saaledes Forhandlinger i Bedriftsraad, Oplæring af Arbejderne til Deltagelse i Ledelsen, saa de forstaar Foretagendets Økonomi og derfor ikke gør uigennemførlige Krav gældende, forskellige Velfærdsforanstaltninger og flere forskellige Former for Arbejdernes Deltagelse i Ledelsen. Selv om Udviklingen i denne Retning ikke er naaet langt endnu, saa tilskriver Forfatteren dog Arbejdernes permanente Deltagelse i Ledelsen en meget stor Betydning fremfor deres blotte lejlighedsvis Deltagelse. R. indrømmer, at man mange Steder har set daarlige Resultater, men gør samtidig opmærksom paa det interessante Forhold, at den stærke Depression 1930—31 var karakteriseret ved langt færre Arbejdskonflikter end det, der ellers plejer at karakterisere en Depression. R. tilskriver Udbredelsen af de nye Metoder deres store Andel i dette Forhold.

Interessant er ogsaa Omtalen af en i 1930 nedsat økonomisk raadgivende Institution, der er gjort permanent, og hvis Medlemmer væsentlig er uddannede Økonomer.

I Undersøgelsen er Opmærksomheden især rettet mod de nuværende Forhold; men Udviklingstendensen belyses dog ogsaa ved en Sammenligning med Forholdene før Krigen.

For enhver Fagforeningsleder og Arbejdsgiver maa Arbejdsbureauets nye Serie være af speciel Interesse.

Lauge R. Kallestrup.

Olof Jonasson: KAFFET OCH KAFFELANDERNA. (Kooperativa Förbundets Bokförlag, Stockholm 1932. 461 Sider).

Den indeholdsrige Bog om Kaffen, som Docent Olof Jonasson ved Handelshøjskolen i Stockholm har udsendt, slutter med en »sammanfattande tabell över skatt och tull på kaffe i skilda länder«, af hvilken det fremgaar, at

Danmark af 39 Lande hørte til de 9, som beskattede Kaffen lavest. Hvis Finansministeren, da han udformede Krise-Skattelovforslagene, har kendt Bogen, har han da muligvis af Tabellen hentet Mod til at foretage det første Skridt i Retning af Forhøjelse af Kaffetolden, og Tabellen har yderligere sagt ham, at han i og for sig kunde vove sig ret langt frem uden at vække international Opsigt. Kaffeforbrugets Betydning som Beskatningsgrundlag beskæftiger Forfatteren sig iøvrigt ikke meget med, skønt han i sin omfattende Bog med den største Grundighed skildrer alle Kaffeproduktionens og Kaffe-handelens Sider, men han er ogsaa, som det fremgaar af Indledningen, Geograf og ikke Nationaløkonom. Derfor lægger han i sin Bog Hovedvægten paa Beskrivelsen af de enkelte Kaffelandes Jordbundsforhold, Dyrkningsforhold, Høstudbytte, eget Forbrug, Eksport o. s. v. Yderst detaillert gennemgaar han Omraade efter Omraade, og det fortjener vistnok en Kompliment, at det er lykkedes ham at skaffe ret fuldstændige Oplysninger ogsaa fra Ecuador, Peru, Bolivia, Panama, Costa Rica, Nicaragua, Mexico, Haiti og en lang Række andre Lande, fra hvilke statistisk Materiale dog vistnok i Almindelighed kun flyder sparsomt.

Bogen er forsynet med gode Billeder og mange velopstillede statistiske Tabeller, og den, der vil fordybe sig i Skildringerne af Kaffens Historie og de enkelte Kaffelandes Indsats i Kaffeproduktionen kvantitativt og kvalitativt, vil finde overmaade mange interessante Enkeltheder. Det er saaledes vistnok ikke almindelig bekendt, at Kaffedyrkingen har haft sin sorte Tid, som Vindyrkingen i Frankrig havde sin. Det var Javas Kaffeplanter, som i 1880erne hærgedes af Plantesygdomme, af hvilke den farligste foraarsagedes (og stadig foraarsages) af Kaffesvampen, *Hemiteia vastatrix*. En halv Snes Aar forinden havde Vinlusen, *Phylloxera vastatrix*, ødelagt Vinstokkene i Médoc. Om Betegnelsen »Mokka-Blandinger« siger Forfatteren, at »Mokka er ett namn, som missbrukats mycket i fråga om kaffe«, en Udtalelse, som sikkert vil møde Forstaaelse hos mange Kaffeelskere. Forfatteren oplyser, at de Kaffesorter, som stammer fra den lille Kaffestad Mokka i Arabien (det Land, som Linné fejlagtigt betegnede som Kaffe træets Hjemland), spiller en uendelig lille Rolle i Verdenshandelen. Heller ikke Java-Kaffen har en særlig fremtrædende Plads. Brasilien har i mange Aar været Kaffens Hovedland og leverede, da Bogen blev skrevet, over $\frac{2}{3}$ af hele Verdens Forbrug, men synes nu at have ondt ved at hævde sin Stilling som førende Kaffeeksportland. Baade Høst og Eksport af brasiliansk Kaffe er forøget i den sidste Snes Aar, men Konkurrenterne, i første Række de øvrige sydamerikanske Stater, rykker stærkere frem, og Brasilien kan næppe vinde nyt Terrain, da Verden, siger Forfatteren, er »mättad med kaffe för närvarande«.

Fremstillingen gør paa alle Punkter Indtryk af at være særdeles solid. Der er vel ikke større Flugt over Skildringerne, men Stoffet er i sig selv farverigt og tillokkende, og Forfatteren har i hvert Fald skabt en udmærket Haandbog, som har Bud baade til Handelsmænd og nationaløkonomisk interesserede. Den rummer vistnok ogsaa alt, hvad der er at sige om Kaffedyrking og Kaffehandel, og skulde der endelig være Specialister, hvis Videbegærlighed Forfatteren ikke har tilfredsstillet, vil de paagældende med Støtte i de righoldige Literatur-Henvisninger, som Bogen rummer, kunne søge videre.

Sven Røgd.